Dr. Király Klára

Hírek a börtönvilágból

Első lépések Litvániában a börtön privatizáció felé

Litvánia nagy érdeklődést mutat a börtönprivatizáció iránt. A litván büntetés-végrehajtásért felelős minisztérium képviselői 2004. augusztusában részt vettek a londoni PPP kerek-asztal tárgyalásokon. A litván szakemberek vizsgálják a lehetőségeket és a külföldi tapasztalatokat, hogy a közeljövőben beindíthassák a privát börtönök kísérleti programját.

Forrás: Public Services International Research Unit (PSIRU). University of Greenwich – London, England. 2004. szeptember

PSIRU felmérés az Egyesült Királyságban

A PSIRU (Public Services International Research Unit – Közszolgálatok Nemzetközi Kutató Intézete) 2004. évi felmérése szerint az Egyesült Királyságban nincs egyértelmű bizonyíték arra, hogy az angliai és a walesi börtön privatizáció hozzájárult volna a visszaesők számának csökkentéséhez. Az első privatizált büntetés-végrehajtási intézetet 1992-ben nyitották meg.

Módszertani, s végső soron a végső eredmények értékelése során jelentkező problémát jelent, hogy a fogvatartottak sorsának nyomon követése nehézkes, mivel nagyon gyakori az elítéltek átszállítása az állami börtönökből a privatizált intézetekbe. Természetesen a magán börtönökből történő áthelyezések is hasonlóképpen követhetetlenek.

A szakemberek a statisztikai adatgyűjtés fent említett nehézségei miatt, csak egy-egy intézet önmagához mért fejlődéséről rendelkezhetnek pontos adatokkal.

Forrás: Public Services International Research Unit (PSIRU), University of Greenwich – London, England. 2004. szeptember

Nehézségek az izraeli börtönprivatizáció körül

2004 őszén érkezett meg az izraeli börtönprivatizációt engedélyező kormánydöntés elleni fellebbezés az Izraeli Legfelsőbb Bíróságra. A fellebbezés benyújtói: emberi jogi kérdésekkel foglalkozó ügyvédek és a „Ranat Gan" Főiskola jogtudósai abban reménykednek, hogy a jövőben az (izraeli parlament, a Knesset a privatizáció folyamatának megszakításáról dönt.

A Legfelsőbb Bírósághoz beérkezett fellebbezés eljárásjogi és alkotmányos körülményekre hivatkozva kéri a magánszféra térnyerésének megakadályozását a büntetés-végrehajtási intézetekben. A szakértők szerint vitás, hogy a Knesset elegendő információval rendelkezi-e arról, hogy a privatizáció következményeit mérlegelni tudja, vala-

mint az is kérdéses, hogy a kormány dönthet-e egyáltalán a magánszféra ilyen jellegű szerepvállalásáról. A helyzet súlyosságát növeli az a tény, hogy 2004. őszén tendert írtak ki egy 800 férőhelyes büntetés-végrehajtási intézet létesítésére. Ha az eljárási folyamat megszakad, az ajánlattevők kártalanításáért a kormány lesz a felelős.

Forrás: Public Services International Research Unit (PSIRU), University of Greenwich – London, England. 2004. szeptember

Háttérbe szorított kábítószer-függő fogvatartottak Új-Zélandon

Az új-zélandi Szociális Szolgálatok Szövetsége tanulmányozta az alkohol és kábítószerfüggő fogvatartottak gyógyulási esélyeit. A kutatást végzők tudomására jutott, hogy a most épülő büntetés-végrehajtási intézetekben, a drog- és alkohol-problémát kezelő egészségügyi központok – költségcsökkentés miatt – nem képezik a beruházás részét.

A Szövetség szóvivője ezt nagyon sajnálatosnak tartja, mivel 10 elítéltből kilencnek komoly kábítószer és alkohol problémái vannak. A Szociális Szolgálatok Szövetsége elemzése során kimutatta, hogy a börtönbe kerülő fiatal korosztály 85%-a drog- vagy alkoholfüggő, illetve droggal vagy alkohollal összefüggő bűncselekményt követett el. A szakértők szerint félő, hogy ezek a fiatalok újra visszaesővé válnak, mivel szociális problémáik nem oldódnak meg.

A Szövetség megállapította, hogy a Waikeria és az Arohata Büntetés-végrehajtási Intézetek kezelő egységei jó statisztikával rendelkeznek a gyógyítás terén. Sajnos hasonló egységek csak korlátozott számban működnek az országban. Széles körű problémát okoz azoknak az elítélteknek a kezelése, akiket 6 hónapnál hosszabb szabadságvesztésre ítéltek. A statisztikai jelentések szerint kedvezőbb eredményt mutatnak fel a büntetés-végrehajtási intézetekhez kapcsolt kezelő központok, mint azok, amelyeket csak a szabadlábra kerülést követően tudják igénybe venni a fogvatartottak.

Forrás: No drug and alcohol treatment in new prisons by Andrew Linen. New-Zeland Herald. 2004. 12. 02.

Tiltott videó-játékok Missouri államban

A Missouri Állami Büntetés-végrehajtási Intézet helyét átvevő Jefferson City Büntetés-végrehajtási Központnak 2004. szeptemberi megnyitása után szembesülnie kellett a médiából áramló erőszak problémájával. A társalgókban felállított Game Stations automatákba olyan játékprogramokat installáltak, amelyek segítségével gyilkosságot, autólopást, rendőrtisztek lelövését szimulálhatták a fogvatartottak. A börtönszemélyzetet és a pszichológusokat sokkolta a hír, és hamarosan elkobozták az összes játékprogramot. A bv. intézet példáját követve az állam többi büntetés-végrehajtási intézetében is hasonló intézkedéseket hoztak, bár az ezt kötelezővé tevő szabály nem született.

Missouri Államban több egyetemen is foglalkoznak a médiában megjelenő és növekvő erőszak társadalomra gyakorolt hatásával. A Grand Valley Állami Egyetem

(Michigan állam) egyik professzora Jim Houston szerint az erőszakos számítógépes játékok a bűnözői életstílust erősítik.

A Jefferson City Büntetés-végrehajtási Központban – a fentiekre tekintettel – a jövőben szigorúan ellenőrizni fogják az intézet rendelkezésére álló összegek felhasználását. A kantin bevételének nagy részét már most is sportszerek vásárlására költik.

Forrás: New prison pulls plug on violent video games by John Gerefee. Today News, 2004. 12. 15. – Missouri bans video games from prisons by David A. Lieb. Las Vegas Sun, 2004. 01. 24.

Gyógyszerhiány a zimbabwei büntetés-végrehajtási intézetekben

A Zimbabwe Börtön Szolgálat jelentése szerint a 2005. évi állami költségvetés nem biztosítja a fogvatartottak megfelelő ellátását. A körülbelül 37 millió USA dollár helyett csak 22 millió USA dollár jut az élelmezésre, a ruházatra, valamint az ágyneműre.

Már az év elején látszik, hogy a büntetés-végrehajtási intézetek képtelenek lesznek megszerezni a hiányzó összeget. A börtönkórházak jelentős gyógyszerhiányról tettek jelentést. Az orvosok szerint, ha helyzet nem válik kedvezőbbé, számolni lehet egy komolyabb méreteket öltő tbc-fertőzéssel. Ennek többek között az oka az, hogy a 16000 férőhelyen 22000 elítéltet kell elszállásolni, a higiéniai körülmények pedig kedvezőtlenek.

Forrás: Concern over condition in prisons by UN Integrated Regional Information Network. 2005. 01. 06.

Népszerűek a gyógynövényekből készült teák Anglia és Wales börtöneiben

Az utóbbi időben gyógynövényből készült teák tűntek fel Anglia és Wales börtöneiben. Jótékony hatásuk híre hamar elterjedt a fogvatartottak körében, és ma már széles körben fogyasztják az elítéltek.

Dr. Stuart speciális teakeverékei először a férfi elítélteknek fenntartott **Wandsworth intézetben** jelentek meg, Dél-Londonban. Ezt követően a készítmények átkerültek a High Downba, Surreybe, valamint a Sussexben található Lewis, végül pedig a nőket elszállásoló, Surreyben levő, Downview büntetés-végrehajtási intézetbe is. Dr. Stuart elsősorban azoknak a fogvatartottaknak ajánlja a teákat, akik alvászavartól és stressztől szenvednek.

A Tranquillity („Nyugalom") és a Valerian Plus („Macskagyökér Plusz") elnevezésű készítményeket a börtönegészségügyért felelős részleg jóváhagyásával szállítják a börtönökbe. A Tranquillity összetevői közé tartoznak a zöld citromfa virága, galagonya termése, cickafarkfű és az ánizskapor; a Valerian Plus készítmény zöld citromfa virágából, macskagyökér-

ből, komlóból, golgotavirágból és ánizskaporból áll. Ma már olyan népszerűek a teakeverékek, hogy Dr. Stuart vállalata havonta közel 120 font értékben, 11 csomaggal szállít belőlük minden egyes intézetbe.

A börtönszemélyzet szerint a teáknak kimutathatóan kedvező a hatásuk, mivel az elítéltek kevesebb nyugtatót és altatót fogyasztanak.

Forrás: Herbal tea infuses overcrowded prisons with some sense of peace by Richard Ford. The Thames, 2005. 01. 26.

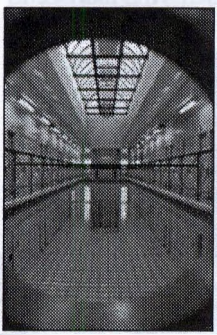
Ausztrál női elítéltek és a kábítószer

Az Ausztrál Kriminológiai Intézet egyik tanulmányában megvizsgálta, hogy a női elítéltek hogyan viszonyulnak a drogokhoz. A Kriminológiai Intézet 6 ausztrál joghatósági területről válogatta ki a 470 interjúalanyt. A vizsgálódásokat követően arra a következtetésre jutottak, hogy a megkérdezettek 80%-a élete során valamikor már használt illegális kábítószert, 2/3-uk pedig droghasználó volt a letartóztatáskor is.

A tanulmány kiemeli, hogy a Holly Johnson Büntetés-végrehajtási Intézetben az elítélt nők nagy része több mint egyféle drogot használt. A fogvatartottak tipikusan a kannabiszt, az amphetamint és a heroint fogyasztották. Az elemzések szerint a nők a férfiakkal összehasonlítva gyakrabban követik el kábítószer hatása alatt a bűncselekményt, vagy bevallásuk szerint nagyobb számban kábítószer-függők. Ezen kívül gyakrabban válnak alkohollal vagy kábítószerrel összefüggő bűncselekmények elkövetőivé, mint a férfiak.

Forrás: Female prisoner study highlights crime-drugs link by Doug Bindell. Australian News, 2005. 01. 19.

A Braille-írásban jártas ír elítéltek

A **Maghaberry Büntetés-végrehajtási Intézetben** a fogvatartottak egy csoportja Braille-írás használatából szerzi keresményét. Az intézet Braille Egysége David Johnston vezetésével egyházi énekes- és imakönyvet készített a vakok és gyengén látók számára.

A könyvek nemcsak az imák és az énekek szövegét tartalmazzák, hanem a hangjegyeket is, tehát pontos másolatai a látók számára készített kiadványoknak. A szakemberek szerint az intézetben működő, Braille Egységben dolgozó elítéltek később is hasznosíthatják a megszerzett tudásukat. Vakírással készült művek ugyan kaphatók a könyvpiacon, de a Braille írással készült liturgikus könyvek és oktatási anyagok hiánycikknek számítanak.

Robin Eames írországi érsek felbecsülhetetlennek tartja az egyházközség számára a fogvatartottak munkáját. Véleménye szerint sok vak és gyengén látó életét könnyítik meg az elítéltek erőfeszítései. Az egyház 2500 fontos adományt juttatott el a Braille

Egységnek az egyházi énekes és imakönyv elkészítését követően a Maghaberry Büntetés-végrehajtási Intézetbe.

Említést érdemel, hogy a Braille Csoportban jelenleg 12 fogvatartott dolgozik, akiknek le kellett tenniük a Braille Jártassági Vizsgát. A bizonyítvány megszerzését követően kaptak csak lehetőséget arra, hogy átmásolják a könyveket, hivatalos iratokat, zeneműveket és diagramokat a vakok által is olvasható formába.

Forrás: Eames praises prison's braille books by Tom Patier. Belfast Telegraph, 2005. 01. 22.

Új börtön épül Észak-Dublinban

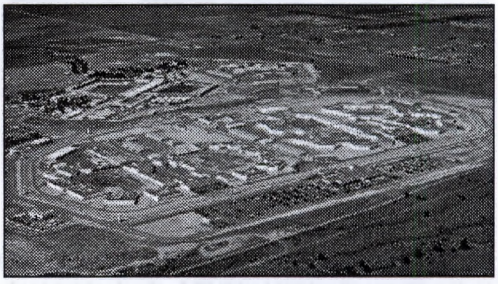
Észak-Dublinban, Thorntownban, egy 150 holdas területen új büntetés-végrehajtási intézet épül, amely a tervek szerint 2008-tól a Mountjoy intézet helyét veszi át.

Az új komplexum befejezését nemcsak a büntetés-végrehajtási szakemberek, de a fogvatartottak is nagyon várják. A modern intézetben a kor igényeihez igazodó helyiségek lesznek, és végre sikerül felszámolni azt a rendszert, hogy reggelenként az elítélteknek maguknak kell kiüríteni a wc-ket.

A szerződések szerint a terület megvásárlása 29,9 millió euróba került. Az ír szakemberek az építkezést fontos lépésnek tekintik a börtönök modernizációja és az infrastruktúra fejlesztése szempontjából.

Forrás: Site chosen for prison to replace Mountjoy by Alison Pattern. Today News, 2005. 01. 08.

Új munkalehetőség a High Desert Állami Büntetés-végrehajtási Intézetben

A **High Desert Állami Büntetés-végrehajtási Intézet** (Nevada állam) elítéltjei a büntetés-végrehajtásért felelős minisztérium döntésére és engedélyére várnak, hogy megkezdhessék munkájukat a Micro Brew vállalat üzemében. A minisztérium kedvező visszajelzését követően a sörkészítésre specializálódott cég a börtön ipari programjához csatlakozhat. A szerződés szerint a Micro Brew 10000 m2-es helyhez jut a büntetés-végrehajtási intézet saját területén belül, ahol sörfőzéshez szükséges tartályokat és egyéb eszközöket fog gyártani az elítéltek segítségével. A börtön ipari programjának vezetője kihangsúlyozta, hogy sörkészítésre nem kerülhet sor az intézeten belül.

A megállapodás szerint 25-30 fogvatartott jelentkezhet a munkavégzésre, szakmai előképzettség nem feltétele az alkalmazásnak. Az elítéltek a tervek szerint 5,15 dollár

óradíjat fognak kapni. Az ipai program vezetője és a Micro Brew cég képviselöi egyetértenek abban, hogy komoly gyakorlati és elméleti ismeretekre tehetnek szert a program résztvevői. A börtönvezetés bízik abban, hogy a fogvatartottak tudásukat a szabadlábra kerülésüket követően is hasznosítani tudják majd.

Forrás: Prisoners to make brew equipment by Mary Webi. Las Vegas Sun, 2005. 01. 20.

Hószobrok Kentucky Államban

2004 karácsonya előtt pár nappal hóvihar tombolt a Nyugat-Kentucky Büntetésvégrehajtási Intézet közelében, ami miatt az elítéltek látogatását is törölni kellett. A fogvatartottak hangulata a családi és egyéb programok elmaradása miatt rendkívül rossz lett.

Az elítélt programokért felelős igazgató ekkor azzal az ötlettel állt elő, hogy hószoborépítő versenyt kellene rendezniük. Az elítéltek kezdeti húzódozása után a három órás versenyt nagy siker és megelégedettség zárta. A rénszarvas szántól, a játékvonaton és autón át, a keresztre feszített Jézusig számos alkotás született. A három legsikeresebb mű díjat is nyert. Az elítéltek elhatározták, hogy a következő nagy hóesésig új szoborterveket készítenek.

Forrás: Prison inmates tun ice into art by Byron Crawford. The Courier-Journal, 2004. 12. 28.